

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag

postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag

070-7504570
info@cmmbo.nl
www.cmmbo.nl

plaats Den Haag
datum 8 december 2022
kenmerk 2022028
betreft Advies Opleiding Audicien in Eindhoven

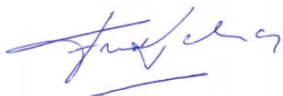
Geachte heer Dijkgraaf,

Hierbij ontvangt u ter informatie het advies dat de CMMBO recent heeft uitgebracht op verzoek van MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College over hun verschil van inzicht met Summa College over diens voorgenomen start van de bekostigde opleiding Audicien in Eindhoven. Dit met als doel om via zelfregulering alsnog tot een oplossing te komen.

MBO Amersfoort c.s. hebben instemmend op het advies gereageerd en Summa College heeft besloten de bekostigde opleiding Audicien niet te starten. Daarmee is het verschil van inzicht alsnog via zelfregulering opgelost.

Met vriendelijke groet,

De Commissie macrodoelmatigheid mbo,

A. Paling MBA
Voorzitter

ir. C.J. van Overveld
Secretaris

Bijlagen:
- Advies casus Opleiding Audicien in Eindhoven

Onderwerp: Advies Opleiding Audicien in Eindhoven

Datum: 17 november 2022

Aanleiding

MBO Amersfoort is, mede namens Deltion College en Da Vinci College, van mening dat Summa College met zijn voorgenomen start van de beroepsopleiding Audicien in Eindhoven zijn zorgplicht doelmatigheid niet naleeft. MBO Amersfoort, en de overige indieners, vrezen dat de toch al beperkte instroom van de opleiding verder verdunt en de continuïteit, betaalbaarheid en kwaliteit van de reeds bestaande opleidingen daardoor onder druk komen te staan. Om die reden verzoeken MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College de CMMBO onderzoek te doen en een advies uit te brengen.

Summa College noemt het verzoek van MBO Amersfoort c.s. aan de CMMBO voorbarig, omdat het haalbaarheidsonderzoek naar het starten van de opleiding in Eindhoven nog niet zou zijn afgerond. Daarnaast is Summa College van mening dat van verdunning van de huidige beperkte instroom geen sprake hoeft te zijn. Men ziet juist een gezamenlijke opdracht met de collega instellingen om landelijk op te trekken om de branche onder de aandacht te brengen, ook in samenwerking met de branche organisaties en overige partijen. Hierdoor kan volgens Summa College de instroom bij alle ROC's juist verhoogd worden.

Bestuurlijk overleg tussen MBO Amersfoort c.s. en Summa College heeft niet tot een oplossing geleid. Daarom verzoekt MBO Amersfoort c.s. een advies uit te brengen over dit verschil van inzicht. Mede omdat het hier gaat om dezelfde bekostigde beroepsopleiding in hetzelfde verzorgingsgebied, brengt de Commissie advies uit op basis van de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs. Het advies is gericht aan de betrokken instellingen met als doel via zelfregulering alsnog tot een oplossing te komen.

Overwegingen

Op basis van de uitgevoerde analyse (zie bijlage 1) komt de CMMBO tot de volgende overwegingen:

Algemeen:

- De opleiding Audicien is een opleiding voor specialistisch vakmanschap voor kleine beroepsgroepen. De Commissie beziet deze casus dan ook mede vanuit het beleid voor het in stand houden van dergelijke opleidingen met een klein aantal studenten. Dat beleid is o.a. gericht op het voorkómen van versnippering van dergelijke opleidingen over meerdere instellingen en locaties.
- De opleiding Audicien heeft een bovenregionale functie. Dat betekent dat de doelmatigheid van een eventuele start van de opleiding in Eindhoven niet (alleen) in een regionale context beoordeeld wordt, maar in een bovenregionale, landelijke context.

Zorgplicht arbeidsmarktperspectief:

- Het (verwacht) arbeidsmarktperspectief voor gediplomeerden van de opleiding Audicien is zeer goed. De vraag naar gediplomeerden is en blijft naar verwachting groter dan het aanbod aan gediplomeerden. Er

is ruimte voor een grotere instroom aan studenten.

- Tegelijk merkt de Commissie op dat de krapte op de arbeidsmarkt niet alleen veroorzaakt wordt door een relatief beperkte instroom aan studenten, maar ook door een voortijdige uitstroom van audiciens. Alhoewel de oorzaken van dit laatste deels buiten de beïnvloedingsmogelijkheden van de branche zelf liggen, acht de Commissie het noodzakelijk dat de branche de voortijdige uitstroom zoveel mogelijk beperkt. Anders heeft het bestendigen, danwel uitbreiden van de instroom beperkt nut.

Zorgplicht doelmatigheid:

- De Commissie is allerminst overtuigd van de aanname dat een gezamenlijke marketingcampagne van instellingen en branche zal leiden tot een groei van het aantal studenten bij alle instellingen, inclusief Summa College. De redenen hiervoor zijn als volgt: ten eerste wijst de recente geschiedenis uit dat de start van een nieuwe locatie in het geheel niet heeft geleid tot meer instroom. Vanaf de start van de opleiding in Zwolle in 2017 (naast Utrecht en Dordrecht) is het landelijk aantal van 200 studenten Audicien nagenoeg constant gebleven. Wel heeft zich een verdunning van opleidingen voorgedaan. Ten tweede lijkt het bedrijfsleven niet bereid te investeren in een branche overkoepelende wervingscampagne o.i.d., vanwege onderlinge concurrentie binnen de branche. Tenslotte wordt de omvang van de instroom geheel bepaald door individuele audicienbedrijven die door onder druk staande marges beperkte mogelijkheden hebben een leerwerkplek beschikbaar te stellen voor de instromende bbl-studenten.
- Het ligt volgens de Commissie daarom meer in de rede dat een eventuele start van de opleiding Audicien in Eindhoven tot een verdunning van bestaande opleidingen zal leiden. Zo'n kwart van alle huidige studenten Audicien wonen in Brabant en Limburg en volgen nu hun bbl-opleiding bij MBO Amersfoort (Utrecht), Da Vinci College (Dordrecht) of Deltion College (Zwolle). Het huidige onderwijs is flexibel en op leren op afstand ingericht. Een vierde opleiding van Summa College in Eindhoven is vanuit toegankelijkheid en keuzevrijheid niet noodzakelijk. Desondanks zullen naar verwachting toch studenten uit Zuidoost Nederland om een praktische reden ervoor kiezen een opleiding in Eindhoven te volgen, hetgeen dan zou leiden tot verdunning van opleidingen tot een aantal studenten waarmee enkele instellingen nauwelijks nog één fulltime vakdocent kunnen bekostigen. Een dergelijke ontwikkeling zou op gespannen voet staan met de zorgplicht doelmatigheid in het algemeen en met het beleid voor kleine opleidingen voor specialistisch vakmanschap in het bijzonder. Ook uit enkele gesprekken met stakeholders uit het bedrijfsleven maakt de Commissie op dat een mindere kwaliteit van opleidingen als gevolg van verdunning niet gewenst is.
- Summa College heeft aan MBO Amersfoort c.s. gemeld dat een haalbaarheidsstudie naar de start van de opleiding Audicien in Eindhoven werd uitgevoerd. Uit oogpunt van de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsopleiding is een dergelijke melding ontoereikend. De beleidsregel vereist dat het bevoegd gezag actief de afstemming met andere bevoegde gezagsorganen zoekt en afdoende aanstuurt op samenwerking. Volgens de Commissie had dit bij uitstek een onderdeel kunnen zijn van het haalbaarheidsonderzoek door Summa College. Dit in plaats van het gesprek met MBO Amersfoort c.s. op te schuiven tot na afronding van de haalbaarheidsstudie.

Conclusie:

- Indien op dit moment, op basis van de huidige omstandigheden en inzichten, Summa College het besluit zou hebben genomen de opleiding Audicien in Eindhoven te starten, zou Summa College hiermee haar wettelijke zorgplicht doelmatigheid in onvoldoende mate naleven. Summa College heeft ten tijde van het onderzoek door de Commissie echter aan de Commissie bevestigd dat een dergelijk besluit nog niet was genomen en het eigen onderzoek nog niet was afgerond.

Inmiddels heeft Summa College in reactie op het ontwerpadvies van de Commissie schriftelijk aangegeven op basis van het eigen onderzoek geen bekostigde opleiding Audicien in Eindhoven te gaan starten en zich voor audicien te gaan toeleggen op niet bekostigde activiteiten in het kader van leven lang ontwikkelen (brief met kenmerk: CvB/038/uit-cg, d.d. 31 oktober 2022).

Advies

Op basis van voorgaande overwegingen komt de CMMBO tot het volgende advies:

- Een start van een vierde opleiding Audicien door Summa College, naast de drie bestaande opleidingen, kan pas indien aan de wettelijke criteria van de zorgplicht doelmatigheid voldaan wordt en gehandeld wordt in lijn met het beleid voor behoud van specialistisch vakmanschap. Een belangrijk criterium hierbij is dat geen verdunning plaatsvindt van het bestaande totaal aantal bekostigde studenten (200 studenten) van de drie aanbiedende instellingen gezamenlijk door het starten van een nieuwe opleiding.
- Op basis van de huidige inzichten en situatie verwacht de Commissie dat de start van de opleiding Audicien door Summa College in overwegende mate zal leiden tot een verdunning van de bestaande opleidingen. Daarom adviseert de Commissie aan Summa College deze opleiding niet te starten, tenzij Summa College alsnog aannemelijk maakt dat geen verdunning van het bestaande aanbod gaat plaatsvinden. De Commissie vindt de huidige ideeën van Summa College om via een marketingcampagne meer instroom te realiseren onvoldoende realistisch en daarmee tekortschieten om risico's op een aanzienlijke verdunning van het bestaande opleidingsaanbod weg te nemen.
- Gelet op de krapte aan audiciens op de arbeidsmarkt deelt de Commissie het streven en de ambitie van Summa College om de landelijke instroom in de opleiding Audicien te vergroten. Ook MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College streven hiernaar. Daarom adviseert de Commissie dat Summa College met de andere drie instellingen op basis van feiten, actuele en verwachte ontwikkelingen in de branche en behoeften van studenten een gezamenlijk beeld vormen van de opleidingsbehoeften de komende jaren en hoe de daarvoor benodigde instroom op een realistische wijze vergroot kan worden. Onderdeel daarvan is, volgens de Commissie, de afweging wat de voor- en nadelen zijn van een eventuele (gezamenlijke) opleidingslocatie in Eindhoven voor studenten en voor de branche.
- Als Summa College bereid is voorgaande punten te respecteren om daarmee verdunning van het bestaande aanbod van de opleiding Audicien te voorkómen, roept de Commissie MBO Amersfoort, Da Vinci College en Deltion op het gesprek aan te gaan met Summa College over het benodigde, toekomstige opleidingsaanbod voor de audicienbranche, hoe dat het beste georganiseerd kan worden voor studenten en bedrijfsleven en de mogelijke rol van Summa College hierin. Dit vanwege de ruimte voor een grotere instroom van studenten gelet op de arbeidsmarktvrage.

Hoogachtend,

De Commissie macrodoelmatigheid mbo,

A. Paling MBA
Voorzitter

ir. C.J. van Overveld
Secretaris

Bijlage 1: Analyse casus Opleiding Audicien

1. Indiener

Naam en contactgegevens
MBO Amersfoort (Stichting Interconf. Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie Regio Amersfoort) Postbus 2133 3800 CC Amersfoort Mede namens: Deltion College Postbus 565 8000 AN Zwolle Da Vinci College (Regionaal Opleidingen Centrum Da Vinci College) Postbus 1184 3300 BD Dordrecht

2. Overige betrokken partij(en)

Naam en contactgegevens betrokken partij(en)
Summa College (Stichting ROC Summa College) Postbus 6101 5600 HC Eindhoven

3. Aard van het verzoek

Aard verzoek
MBO Amersfoort heeft, mede namens Deltion College en Da Vinci College, de CMMBO verzocht ¹ een advies uit te brengen over hun verschil van inzicht met Summa College over de macrodoelmatigheid van de voorgenomen start van de beroepsopleiding Audicien in Eindhoven. De Commissie beschouwt de voorliggende adviesaanvraag als een verzoek tot geschilbeslechting in de zin van haar niet-wettelijke taak belanghebbenden te adviseren bij een verschil van inzicht over de doelmatigheid en/of het arbeidsmarktperspectief van mbo-opleidingen. Dit op basis van de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs. De Commissie brengt hierbij advies uit aan de betrokken instellingen.

¹ Verzoek om onderzoek naar arbeidsmarktperspectief en/of doelmatigheid van bestaand en voorgenomen aanbod van bekostigde mbo-opleidingen, opleiding Audicien (BBL), MBO Amersfoort c.s., d.d. 11 juli 2022

4. Beschrijving van het verzoek aan de CMMBO

Samenvatting verzoek

MBO Amersfoort is, mede namens Deltion College en Da Vinci College, van mening dat Summa College met zijn voorgenomen start van de beroepsopleiding Audicien in Eindhoven zijn zorgplicht doelmatigheid niet naleeft. MBO Amersfoort, en de overige indieners, vrezen dat de toch al beperkte instroom van de opleiding verder verdunt en de continuïteit, betaalbaarheid en kwaliteit van de reeds bestaande opleidingen daardoor onder druk komt te staan. Om die reden verzoeken MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College de CMMBO onderzoek te doen en een advies uit te brengen.

5. Analyse casus

Analyse

5.1 Op welke mbo-opleidingen richt het verzoek zich?

Het verzoek van MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College richt zich op de beroepsopleiding Audicien, met het crebonummer 25047. De beroepsopleiding is uitsluitend via de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) te volgen. De aanbiedende scholen bieden allemaal een mix aan van online onderwijs en fysiek onderwijs. MBO Amersfoort biedt de opleiding aan in de Dutch HealthTec Academy (DHATA) in Utrecht. Deltion College biedt de opleiding aan in Zwolle en het Da Vinci College biedt de opleiding aan in Dordrecht.

Wil de Commissie een onderzoek kunnen doen naar de naleving van zorgplichten op basis van de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs, dan moet er allereerst sprake zijn van 'eenzelfde' dan wel 'vergelijkbare' opleidingen² in hetzelfde verzorgingsgebied. Om vast te stellen of hier sprake van is, neemt de CMMBO meerdere aspecten in ogenschouw: de kwalificatie van de opleiding, het curriculum en de context waarbinnen de opleiding wordt aangeboden, de wijze waarop de opleiding in het zakelijk verkeer (o.a. werving studenten) gepositioneerd wordt en of er sprake is van een overlappend verzorgingsgebied.

- *De kwalificatie:*

In Nederland wordt nu op drie verschillende mbo-instellingen de opleiding Audicien aangeboden: MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College. Het gaat hierbij om mbo-niveau 4 in de vorm van BBL (Beroepsbegeleidende leerweg). Summa College wil starten met dezelfde opleiding Audicien, ook in de beroepsbegeleidende leerweg. Voor alle instellingen geldt dat de betreffende beroepsopleiding Audicien gebaseerd is op dezelfde kwalificatie van de landelijke kwalificatiestructuur beroepsonderwijs (crebonummer 25047).

Op dit moment voert SBB een arbeidsmarktonderzoek uit in de audicienbranche. Naar verwachting leidt dit tot een actualisatie van de huidige kwalificatie Audicien en een nieuwe kwalificatie op niveau 2 of 3, gericht op met name technische ondersteuning van de Audicien. Ook wordt bezien of de kwalificatie(s) opgebouwd kunnen worden uit deelkwalificaties (certificaten), ter ondersteuning van een meer modulaire opbouw van de opleiding. Alle instellingen zijn voornemens deze waarschijnlijke veranderingen te gaan toepassen in hun opleidingsaanbod.

² Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs, o.a. artikel 5, onderdeel e en artikel 6, onderdelen a en c

Het curriculum en context van de opleiding:

Uit informatie van MBO Amersfoort³, Deltion College⁴ en Da Vinci College⁵ blijkt dat de opleidingen van deze instellingen het onderwijs zo goed mogelijk proberen af te stemmen op het type student. Dit zijn doorgaans zij-instromers die op afstand wonen van de onderwijslocatie. De scholen bieden onderwijs aan dat bestaat uit een mix van fysiek en online onderwijs, er zijn spreekuren, er is de mogelijkheid om onderwijs in eigen tempo te volgen en – in sommige gevallen – om op flexibele momenten te starten in het jaar. Studenten ervaren deze mogelijkheden als positief volgens de betrokken instellingen.

Summa College is nog niet gestart met de opleiding en verkeert naar eigen zeggen nog in een onderzoeksfase. Gelet op de ontvangen informatie wordt ook gedacht aan flexibel onderwijs, wellicht meer fysiek op locatie. Ook wordt overwogen de opleiding in een meer technologische context te plaatsen om andere studenten te interesseren. E.e.a. is nog niet concreet uitgewerkt.

Meer algemeen stelt de Commissie vast dat de kwalificatie Audicien een meer specialistische ('smalle') kwalificatie is en daarmee sterk sturend is voor de inhoud van het curriculum van alle instellingen.

Op grond van de voorgaande inzichten zijn er vooralsnog geen concrete feiten die garanderen dat het curriculum en context van de voorgenomen opleiding van Summa College zich substantieel zal gaan onderscheiden van de drie aanbiedende scholen en dat mogelijkheden hiertoe ook beperkt zijn.

- *Positionering in het zakelijk verkeer:*

De Commissie constateert dat alle aanbiedende instellingen via hun website, en Summa College in hun onderzoeksfase, voor hun opleidingen dezelfde naam gebruiken, die overeenkomt met de naam van de landelijke kwalificatie. Tevens richten de betrokken instellingen hun opleidingen op hetzelfde brede werkveld zoals genoemd in het kwalificatiedossier. Tenslotte kent de branche een landelijke certificering en bijbehorende register van audiciens⁶. Dit laatste beperkt inhoudelijk de mogelijkheden voor instellingen om de opleiding in het zakelijk verkeer onderling onderscheidend te positioneren.

Uit de informatie blijkt dat Summa College voornemens is de werving van studenten ook te gaan richten op jongeren (naast de meer traditionele instroom van werkende zij-instromers) om zo een grotere instroom te bewerkstelligen. Dit door een meer 'hippe' beeldvorming. De huidige aanbieders geven aan dat dit laatste niet nieuw is, hiertoe al meerdere pogingen te hebben ondernomen, zonder structureel resultaat.

De Commissie concludeert dat de mogelijkheden voor instellingen om de opleiding in het zakelijk verkeer onderling verschillend te kunnen positioneren in de praktijk beperkt zijn.

³ Zie <https://www.mboamersfoort.nl/opleiding/audicien/>

⁴ Zie <https://www.deltion.nl/opleidingen/audicien>

⁵ Zie <https://www.davinci.nl/opleidingen/mbo-opleidingen/opleidingen/audicien-bbl/>

⁶ Om o.a. in aanmerking te kunnen komen voor vergoedingen van zorgverzekeraars. Eén van de eisen voor certificering is het mbo-diploma Audicien.

- *Verzorgingsgebied:*

MBO Amersfoort, Deltion en Da Vinci College bereiken met hun opleiding Audicien op dit moment bbl-studenten in nagenoeg het hele land, waarbij iedere instelling enkele provincies als zwaartepunt heeft. Zie paragraaf 5.2 voor de herkomst van studenten van de huidige aanbieders. De opleidingen hebben dus een sterk bovenregionale, haast landelijke, functie. En niet een regionale functie.

Summa College is van plan om de opleiding aan te gaan bieden in Eindhoven en wil zich richten op Limburg, Zuidoost-Brabant en Helmond. Op basis hiervan constateert de Commissie dat er sprake zal zijn van geheel overlappende verzorgingsgebieden uit oogpunt van studenten.

Op basis van voorgaande aspecten concludeert de CMMBO dat er op basis van huidige inzichten in deze casus in overwegende mate sprake zal zijn van vergelijkbare opleidingen van MBO Amersfoort c.s. en Summa College in een overlappend verzorgingsgebied. Dat betekent dat er in deze casus vragen kunnen bestaan over naleving van zorgplichten, zoals uitgewerkt in de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs, aangenomen dat Summa College de opleiding daadwerkelijk wil gaan starten.

N.B.: De wettelijke zorgplichten zijn alleen van toepassing op het door OCW bekostigde aanbod van opleidingen. De Commissie neemt kennis van het feit dat mbo-instellingen (via de derde leerweg) ook niet bekostigde opleidingen Audicien verzorgen of daartoe een voornemen hebben. Daarnaast verzorgen diverse partijen private nascholingsactiviteiten (i.v.m. behoud certificering als audicien). De zorgplichten en advisering door de CMMBO zijn hier niet op van toepassing. De CMMBO laat dit dan ook buiten beschouwing.

5.2 Wat is het verzorgingsgebied van de opleiding(en)?

Huidig verzorgingsgebied MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College:

De Dutch Health Tech Academy (DHTA) verzorgt sinds lange tijd in Utrecht de opleiding Audicien en kent van oudsher een nagenoeg landelijk verzorgingsgebied voor een beperkt aantal gespecialiseerde opleidingen gezondheidstechniek, waaronder Audicien. Vanaf 2015 is DHTA onderdeel van MBO Amersfoort. Ook Da Vinci College verzorgt de opleiding al geruime tijd in Dordrecht. Sinds 2017 is ook Deltion College de opleiding Audicien in Zwolle gaan verzorgen. De volgende tabel 1 toont de ontwikkeling van het aantal studenten Audicien van MBO Amersfoort, Deltion College en het Da Vinci College. Hieruit blijkt dat sinds 2017 het aantal studenten ongeveer gelijk is gebleven (ca. 200 studenten met 2019 als uitschieter naar boven). De spreiding van de studenten over de drie instellingen is in dezelfde periode wel veranderd. Zo heeft Deltion College zijn studentenaantal na de start in 2017 zien stijgen en ziet Da Vinci College het studentenaantal sinds 2018 dalen. Per saldo heeft de toetreding van Deltion College als nieuwe aanbieder de afgelopen vijf jaar niet geleid tot een toename van het aantal studenten Audicien, maar tot een verdunning van het redelijk constante aantal studenten over drie aanbieders i.p.v. twee aanbieders.

Tabel 1: Aantal studenten beroepsopleiding Audicien van MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College

Locatie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
MBO Amersfoort	280	126	60	82	83	103	77	134	98	91
Deltion College	0	0	0	0	0	4	19	43	50	62
Da Vinci College	57	43	31	21	18	87	106	61	49	47
Totaal	337	169	91	103	101	194	202	238	197	200

Bron: DUO

Tabel 2 geeft een overzicht van de herkomst van de studenten Audicien naar woonprovincie van MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College in 2021. Wat opvalt is dat studenten van iedere instelling uit nagenoeg het hele land afkomstig zijn. De opleidingen dienen dus in hoge mate een bovenregionale functie en niet een regionale functie.

Tabel 2: Herkomst studenten Audicien van MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College naar woonprovincie 2021

Woonprovincie	MBO Amersfoort	Deltion College	Da Vinci College
Groningen	1	1	2
Friesland	2	3	2
Drenthe	2	3	
Overijssel	7	9	2
Gelderland	9	15	3
Noord-Brabant	17	4	6
Limburg	10	8	8
Zeeland			
Zuid-Holland	16	3	13
Utrecht	7	4	2
Flevoland	3	7	1
Noord-Holland	17	5	8
Totaal	91	62	47

Bron: DUO

De meeste studenten van MBO Amersfoort komen uit de provincies Noord-Brabant (17), Noord-Holland (17), Zuid-Holland (16) en Limburg (10). Voor Deltion komen de meeste studenten uit de provincies Gelderland (15), Overijssel (8) en Limburg (7). Da Vinci College verwelkomt de meeste studenten uit Zuid-Holland (13), Limburg (8) en Noord-Holland (8).

Samengevat constateert de CMMBO het volgende:

- De huidige aanbieders van de beroepsopleiding Audicien trekken ieder (deels van oudsher) studenten vanuit nagenoeg het hele land. De opleidingen hebben daarmee een overwegend bovenregionale functie voor de audicienbranche, weinig tot geen regionale functie.
- De toetreding van een nieuwe aanbieder in 2017 heeft de afgelopen vijf jaar niet geleid tot een landelijke toename van het aantal studenten Audicien, maar tot een verdunning van het redelijk constante aantal studenten over drie aanbieders i.p.v. twee aanbieders.

5.3 Hoeveel studenten volgen de betrokken opleiding(en) in het verzorgingsgebied?

Summa College geeft aan zich met de opleiding Audicien te willen gaan richten op Limburg en (delen van) Noord-Brabant. Daarom wordt hier voor beide provincies voor de afgelopen vijf jaar nagegaan hoeveel studenten uit dit gebied de opleiding Audicien volgen/hebben gevolgd en bij welke instelling. Dit is uitgewerkt in tabel 3 op de volgende pagina. Daarbij wordt aangegeven hoeveel procent dat is van het totale aantal studenten van de betreffende instelling.

Tabel 3: Aantal studenten uit Limburg en Noord-Brabant per instelling, in aantallen en procenten van totaal 2017-2021

Instelling	2017			2018			2019			2020			2021		
	Lim-burg	Noord-Brabant	% van totaal	Lim-burg	Noord-Brabant	% van totaal	Lim-burg	Noord-Brabant	% van totaal	Lim-burg	N-Brabant	% van totaal	Lim-burg	Noord-Brabant	% van totaal
MBO Amersfoort	8	16	23%	9	14	30%	12	24	27%	9	24	34%	10	17	30%
Deltion College							1	2	7%	7	4	22%	8	4	19%
Da Vinci College	9	10	22%	15	14	27%	7	8	25%	7	3	20%	8	6	30%

Bron: DUO

Het aantal studenten Audicien dat in Limburg woont schommelt de afgelopen vijf jaren tussen 17 en 26 studenten. Voor Noord-Brabant schommelt dit tussen de 26 en 34 studenten. Deze studenten vormen een substantieel aandeel van het totaal aantal studenten van MBO Amersfoort (in 2021 zo'n 30%), Da Vinci College (in 2021 zo'n 30%), respectievelijk Deltion College (in 2021 bijna 20%). Gemiddeld vormen de Limburgse en Brabantse studenten Audicien in 2021 samen een kwart van het landelijk totaal aantal studenten Audicien.

Dat Limburgse en Brabantse studenten Audicien hun opleiding in Dordrecht, Utrecht en Zwolle volgen heeft volgens de bestaande aanbieders een aantal redenen. Het gaat hier doorgaans om volwassenen (gemiddelde leeftijd van student is 36 jaar), die altijd een bbl-opleiding volgen die zodanig is ingericht dat deze ook deels op afstand gevolgd kan worden. Men hoeft dus niet vaak naar de betreffende locatie te reizen, het leren gebeurt voornamelijk in de praktijk bij een bedrijf in de eigen regio waarmee men een dienstverband heeft. De reisafstand tussen woonplaats en locatie van de opleiding, speelt uit oogpunt van toegankelijkheid van het onderwijs in deze specifieke situatie een minder belangrijke rol. De praktijk wijst uit dat de huidige studenten afstand in overwegende mate geen probleem vinden.

Summa College meent enerzijds dat de start van de opleiding Audicien in Eindhoven niet hoeft te leiden tot een verdunning van het aantal studenten Audicien van andere instellingen. Een gezamenlijke wervingscampagne van de instellingen, in samenwerking met het bedrijfsleven, zou tot een grotere instroom kunnen leiden voor alle instellingen en daarmee voorzien in meer audiciens voor de huidige krappe arbeidsmarkt. Anderzijds stelt Summa College dat vanuit studentperspectief een vestiging van de opleiding Audicien in Eindhoven van meerwaarde is uit oogpunt van reisafstand en studenten de keuzevrijheid geboden zou moeten worden om uit meerdere aanbieders te kiezen, ongeacht of dit leidt tot verdunning van dezelfde opleiding elders.

Uit gesprekken met stakeholders uit de branche (zie ook paragraaf 5.5) maakt de Commissie op dat er vanwege onderlinge concurrentie er door de branche nu en in de toekomst geen gezamenlijke wervingsactiviteiten worden ondernomen, ongeacht de huidige krapte aan audiciens. Instroom is een zaak van audicienbedrijven afzonderlijk.

Op basis van voorgaande stelt de CMMBO het volgende vast:

- Het aantal studenten Audicien dat uit het beoogde verzorgingsgebied (Noord-Brabant en Limburg) van Summa College komt, omvat een substantieel deel van het huidige, totale studentenaantal van de drie mbo-instellingen die deze opleiding al verzorgen.

- Uit oogpunt van toegankelijkheid van de opleiding Audicien voor inwoners van Brabant en Limburg is de start van deze bbl-opleiding in Eindhoven niet noodzakelijk. Reisafstand vormt in deze specifieke situatie in de praktijk niet een overwegend beletsel. Inwoners van Brabant en Limburg weten nu de weg te vinden naar de bestaande aanbieders. Het huidige onderwijs is afgestemd op het bovenregionale karakter.
- Gelet op het recente verleden leidt het aanbieden van de opleiding op een nieuwe locatie (i.c. Deltion) niet (als vanzelf) tot meer studenten. Ook het voorstel van Summa College voor het starten van een gezamenlijke wervingscampagne door instellingen, wat een sympathieke gedachte is, zal naar verwachting van de Commissie niet met enige zekerheid tot een significante stijging van de instroom leiden. Dit omdat de branche als geheel een dergelijke campagne niet zal ondersteunen. Instroom in deze bbl-opleiding blijft hoogstwaarschijnlijk in hoge mate afhankelijk van individuele bedrijven die nieuwe werknemers deze opleiding laten volgen.
- Wanneer Summa College in Eindhoven de opleiding Audicien start, wordt het geografisch bereik van deze opleiding voor inwoners in het Zuiden beter. Alhoewel niet noodzakelijk voor de toegankelijkheid van de opleiding in het algemeen, is het aannemelijk dat een deel van de toekomstige studenten uit Brabant en Limburg om praktische redenen voor een opleiding in Eindhoven zullen kiezen.
- Op basis van voorgaande acht de Commissie het meest aannemelijk dat de start van de opleiding Audicien in Eindhoven zal gaan leiden tot een verdunning van opleidingen van de bestaande drie aanbieders.

5.4 Wat is het arbeidsmarktperspectief van betrokken opleidingen in het verzorgingsgebied?

Om zich een beeld te vormen van het arbeidsmarktperspectief van de beroepsopleiding Audicien heeft de CMMBO diverse bronnen geraadpleegd. Hieronder volgt een analyse van de ontwikkeling van het landelijke arbeidsmarktperspectief.

Landelijke ontwikkeling arbeidsmarktperspectief voor gediplomeerden Audiciens:

Het aanbod, in de vorm van het aantal studenten Audicien, is de afgelopen vijf jaren redelijk stabiel gebleven rond 200 studenten (zie tabel 3). Tabel 5 toont het arbeidsmarktperspectief voor gediplomeerde Audiciens van de afgelopen jaren. Het arbeidsmarktperspectief voor audiciens is zeer hoog, ook vergeleken met het landelijke mbo-gemiddelde.

Tabel 5: het percentage gediplomeerde schoolverlaters van de opleiding Audicien met 12 uur of meer per week

(beroeps)opleiding	2018	2019	2020	2021
Audicien	100%	100%	97%	98%
Landelijk gemiddelde mbo	85%	85%	81%	83%

Bron: CBS

De informatiebron Kans op Werk (SBB) geeft een schatting van het toekomstig arbeidsmarktperspectief in het verlengde van de opleiding. Voor de opleiding Audicien is deze 'goed'⁷. Dit betekent dat de verwachte vraag naar gediplomeerden groter is dan het aanbod van gediplomeerden (gecorrigeerd voor evt. doorstroom naar vervolgonderwijs).

⁷ Zie <https://www.kiesmbo.nl/opleidingen/zorg-en-welzijn/gezondheidstechnisch-vakmanschap/audicien>

Voorgaande verwachting komt overeen met die van ROA. ROA rekent de kwalificatie Audicien tot het cluster mbo-4 Laboratorium en gezondheidstechniek. Voor dit cluster wordt voor de nabije toekomst op de arbeidsmarkt goede perspectieven verwacht⁸.

De gesprekken die de Commissie heeft gevoerd met verschillende brancheorganisaties (zie paragraaf 5.5) bevestigen het hierboven beschreven arbeidsmarktperspectief. De audicienbranche kampt, net als andere sectoren, met personeelstekorten die naar verwachting zullen toenemen als gevolg van een toenemende vraag vanwege vergrijzing en (gehoorschade) onder jongeren. Daarnaast zien brancheorganisaties de voortijdige uitstroom van Audiciens als aandachtspunt. Dit wordt naar inschatting vooral veroorzaakt door de administratieve lasten die met het werk samenhangen⁹. Deze groeiende vraag en voortijdige uitstroom, gecombineerd met het gegeven dat de instroom vooral uit zij-instromers bestaat die een bbl-opleiding volgen, leidt tot nagenoeg een baangarantie voor gediplomeerden.

Het voorgaande landelijk beeld vertaalt zich ook op instellingsniveau. Het percentage gediplomeerde schoolverlaters Audicien dat na een jaar werk heeft van minimaal 12 uur per week bedraagt voor MBO Amersfoort ca. 99%, voor Deltion College 97,5% en voor Da Vinci College 100% (CBS), als gemiddelde over de periode 2018 t/m 2021. De cijfers van alle instellingen liggen boven het landelijk gemiddelde in dezelfde periode (83,5%).

Er is nagenoeg een doorstroom naar het hbo na de opleiding Audicien. De reden hiervoor is dat hogescholen opleidingen audiologie al geruime tijd niet meer aanbieden. Het werkveld en onderwijsveld bekijken wel de mogelijkheden een Associate Degree te starten.

Samengevat constateert de CMMBO het volgende:

- Het (verwacht) arbeidsmarktperspectief voor gediplomeerden van de opleiding Audicien die uitstromen naar de arbeidsmarkt is zeer goed. De vraag naar gediplomeerden is en blijft naar verwachting groter dan het aanbod aan gediplomeerden. Er is ruimte voor een grotere instroom aan studenten.
- Alhoewel het deels buiten de beïnvloedingsmogelijkheden van de branche zelf ligt, kan het voorkómen van voortijdige uitstroom van audiciens uit het vak ook een bijdrage leveren aan de aanpak van tekorten aan audiciens.

5.5 Visie van belanghebbende(n)

Door de Commissie zijn experts van de volgende belanghebbende organisaties geraadpleegd:

- Audicienvereniging Nederland (AudiNed)
- Stichting Hoorprofs
- Nederlandse Vereniging van Audicienbedrijven (NVAB)
- De Kwaliteitsaudiciens

Uit gesprekken met bovenstaande stakeholders kan het volgende beeld geschetst worden van de audicienbranche:

⁸ Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2024, ROA

⁹ Hangen nauw samen met vereisten die vanuit gezondheidszorg en zorgverzekeraars gesteld worden.

- In de branche werken 1.100 – 1.200 bij StAr (Stichting Audicienregister) geregistreerde audiciens. Voor registratie als audicien moet een persoon beschikken over het mbo-diploma Audicien, verplicht nascholing volgen en jaarlijks voldoende aan audicien voorbehouden handelingen verrichten.
- Het vak van audicien is sterk verbonden aan de gezondheidszorg. Kwaliteitszorg is sterk gereguleerd (zie ook vorig punt). Dit om goede hoorzorg te waarborgen. Deze kwaliteitszorg is echter mede oorzaak van ervaren administratieve last. Daarnaast is sprake van structurele (financiële) druk op de marges in de branche door teruglopende vergoedingen van zorgverzekeraars. Dit alles leidt tot een spanningsveld waarbinnen audiciens hun werk moeten verrichten.
- De branche kampt al jaren met een personeelstekort en verwacht dat dit a.g.v. een toenemende vraag blijft. Het huidige personeelstekort o.b.v. de huidige openstaande vacatures wordt geschat op 120-140 fte (een tekort van 12% – 13% t.o.v. het totaal aantal werkzame audiciens in de branche). De krapte aan audiciens wordt veroorzaakt door een beperkte instroom en een voortijdige uitstroom. Het zijn vooral zij-instromers die op enigerlei wijze in hun omgeving kennis hebben gemaakt met het vak van audicien die kiezen voor omscholing naar audicien via leren en werken (i.c. een bbl-opleiding). De motivatie is in belangrijke mate zorg te kunnen leveren aan mensen en het daarmee samenhangende klantcontact. Jongeren lijken weinig gemotiveerd voor dit vak. De krappe marges in de branche zetten ook mogelijkheden onder druk om bbl-ers op te leiden. Tegelijk leven er zorgen in de branche over voortijdige uitstroom van audiciens vanwege administratieve lasten (zie vorig punt), waardoor ze naar hun gevoel te weinig toekomen aan zorgverlening.
- De branche kenmerkt zich door een beperkt aantal grote retailers/ketens die goed zijn voor ca. twee derde van de omzet van de branche. Dit naast een groot aantal zelfstandig gevestigde audiciens die goed zijn voor indicatief een derde van de omzet van de branche. Bedrijven hebben zich in vier brancheorganisaties georganiseerd, hetgeen een illustratie is van (deels) uiteenlopende visies op ontwikkeling van het vak en uiteenlopende belangen.
- Daarom is er geen sprake van een branche overkoepelende aanpak voor de werving van nieuwe personen voor het vak. Er zijn ook weinig tot geen gezamenlijke inspanningen vanuit de branche om het vak (beter) te positioneren. Instroom en opleiden van bbl-ers is een zaak van individuele werkgevers. Er worden geen studenten via de bol-leerweg opgeleid door de branche.
- De (o.a. technologische, zorggerelateerde) ontwikkelingen in de branche gaan snel. Mede daarom wordt nu in SBB-verband (sectorkamer Specialistisch Vakmanschap) het kwalificatiedossier Audicien geactualiseerd. Daartoe wordt nu een arbeidsmarktonderzoek uitgevoerd. De volgende aandachtspunten komen daarbij nu naar voren:
 - Als eerste zien de betrokken branchepartijen ruimte voor een mbo niveau 2 of 3 opleiding voor ondersteunende taken van de audicien. Deze ontwikkeling geniet grote steun en zou mogelijk een deel van het tekort kunnen opvullen.
 - Als tweede denkt men aan specialisaties voor de audicien op niveau 5 (Associate Degree). Deze ontwikkeling bevindt zich nog in een verkennende fase.
- Een punt van aandacht m.b.t. de opleidingen is de praktijkbegeleiding van studenten. Deze taak is primair de verantwoordelijkheid van gecertificeerde onderwijsinstellingen en (leer)bedrijven. Het toezicht op de kwaliteit ligt bij StAr. Deze merkt dat er grote verschillen zijn in de praktijkbegeleiding van studenten; per bedrijf lijkt er een apart beleid te zijn over welke handelingen een beginnend beroepsofenaar wel of niet mag doen.
- In antwoord op vragen vanuit de CMMBO blijkt dat onder enkele stakeholders een beeld leeft dat het starten van een opleiding Audicien in Zuidoost Nederland mogelijk zou kunnen bijdragen aan extra instroom, omdat er in dit landsdeel nog geen opleidingslocatie is. Tegelijk stelt de Commissie vast dat er onder de betreffende stakeholders weinig tot geen inzicht is in het huidige aandeel studenten uit Limburg en Brabant (ca. een kwart van het totaal) en het reële risico op verdunning (en daarmee kwaliteitsverlies) van bestaande opleidingen. Op basis van deze inzichten geeft men dan de voorkeur aan behoud van kwaliteit en het voorkómen van versnippering.

Samengevat constateert de CMMBO:

- Opleiden van Audiciens gebeurt binnen de sector via leren en werken (bbl-leerweg). De branche wil geen bol-opleiding.
- Individuele werkgevers bepalen daarmee ook de omvang van de instroom in de opleidingen: een opleiding volgen zonder een leerwerkplek is niet mogelijk.
- Er is geen sprake van een branche overkoepelende aanpak om de instroom, via de bbl-leerweg, te vergroten. Teruglopende marges zetten ook druk op de mogelijkheden van werkgevers nieuwe Audiciens op te leiden. (Een deel van) de branche vreest kwaliteitsverlies, doordat bbl-studenten ook wel handelingen verrichten waartoe men niet altijd al bevoegd is.
- Er wordt nu in SBB-verband onderzocht of job-carving mogelijk is door een nieuwe kwalificatie op niveau 2 of 3, gericht op technische ondersteuning van de audiciens. Mogelijk dat dit verlichting kan geven voor het meer structurele personeelstekort.
- Ook het behoud van audiciens voor de branche zou een aandachtspunt moeten zijn voor terugdringen personeelstekort.

5.6 Resultaten van afstemming tussen partijen

Op hoofdlijnen ziet het gelopen proces van afstemming tussen de aanvragers (MBO Amersfoort, Deltion en Da Vinci College) en Summa College over de voorgenomen start van de beroepsopleiding Audiciens in Eindhoven er als volgt uit:

- Op 26 november 2021 heeft Summa College een mededeling gedaan in de BTG Specialistisch vakmanschap dat men een haalbaarheidsonderzoek uitvoerde naar de start van de opleiding Audicien in Eindhoven.
- Naar aanleiding daarvan zijn door MBO Amersfoort aanvullende vragen gesteld aan Summa College tijdens een bijeenkomst van de opstart MBO-certificaat Optiek.
- Op 16 januari 2022 heeft Deltion College telefonisch vragen gesteld aan Summa College. In dat gesprek is door Summa College aangegeven dat men nog in de onderzoeksfase verkeerde.
- Op 24 maart 2022 heeft op initiatief van MBO Amersfoort, Deltion en Da Vinci een bijeenkomst plaatsgevonden waarin zij Summa College hebben verzocht niet te starten met de opleiding. Volgens Summa College was dit verzoek van de collega mbo-instellingen voorbarig, omdat het haalbaarheidsonderzoek nog niet was afgerond. Summa College had de intentie zelf in overleg te treden na afronding van het haalbaarheidsonderzoek.
- Op 12 april 2022 heeft Summa College aangegeven bij zijn standpunt te blijven, en meer tijd te nemen om de haalbaarheid te onderzoeken.
- Op 11 juli 2022 hebben MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College de CMMBO verzocht een advies uit te brengen. Vanwege onvrede over deze stap heeft de betrokken bestuurder van Summa College vanaf dat moment geweigerd nog te overleggen met MBO Amersfoort. Na wisseling van portefeuille heeft de bestuurder van Summa College alsnog getracht in gesprek te komen met de bestuurder van MBO Amersfoort. Deze heeft aangegeven eerst het advies van de CMMBO af te willen wachten.

De CMMBO heeft op 12 september 2022 een gesprek gevoerd met MBO Amersfoort en op 14 september 2022 met Summa College. Daarin is voorgaande proces bevestigd. De Commissie meent dat MBO Amersfoort c.s. vreest voor een voldongen feit geplaatst te worden na afronding van het onderzoek door Summa College. In de zin dat de einduitkomst van het onderzoek nu al voor Summa College vaststaat, namelijk het starten van de opleiding Audicien. Summa College heeft in het gesprek aangegeven dat het haalbaarheidsonderzoek nog niet is afgerond en dat een definitieve beslissing over het starten van de opleiding Audicien nog niet is genomen.

In het gesprek met de CMMBO heeft Summa College tevens aangegeven op 11 november 2021 het haalbaarheidsonderzoek te hebben gemeld in het Brabants overleg van mbo-bestuurders en dat vanuit dat overleg geen bezwaren zijn geuit. Daarnaast stelt Summa College, volgens de CMMBO, dat vanuit studentperspectief een vestiging van de opleiding Audicien in Eindhoven van meerwaarde is uit oogpunt van reisafstand en studenten de keuzevrijheid geboden moeten worden om uit meerdere aanbieders te kiezen, ongeacht de gevolgen voor dezelfde opleiding elders.

De Commissie concludeert het volgende:

- De door Summa College gedane melding in de BTG Specialistisch Vakmanschap is uit oogpunt van de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs ontoereikend. Louter een melding doen volstaat niet. De beleidsregel vereist dat het bevoegd gezag actief de afstemming met andere bevoegd gezagsorganen zoekt en afdoende aanstuurt op samenwerking. Volgens de Commissie had dit bij uitstek een onderdeel kunnen zijn van het haalbaarheidsonderzoek door Summa College. Dit in plaats van het gesprek met MBO Amersfoort c.s. op te schuiven tot afronding van de haalbaarheidsstudie.
- De Commissie stelt vast dat Summa College bevestigt dat het haalbaarheidsonderzoek naar het starten van de opleiding Audicien nog niet is afgerond en er nog geen beslissing is genomen over de start. En dat er nog bereidheid en ruimte is tot overleg en samenwerking met MBO Amersfoort c.s.
- De Commissie is bekend met het Brabantse doelmatigheidsoverleg. De onderhavige opleiding Audicien heeft echter een bovenregionale, landelijke functie. Waardoor afstemming in enkel Brabants verband niet toereikend is.
- De vrijheid van een mbo-instelling om zelf te bepalen welke opleidingen aangeboden worden, is ingekaderd door de wettelijke zorgplichten doelmatigheid en arbeidsmarktperspectief. De zorgplicht doelmatigheid luidt als volgt: ‘Het bevoegd gezag zorgt ervoor dat een beroepsopleiding alleen door de instelling wordt aangeboden als de verzorging van die opleiding, gelet op het geheel van de voorzieningen, op het gebied van het beroepsonderwijs doelmatig is’. Het aspect keuzevrijheid van studenten wordt hierbij afgewogen (zie paragraaf 8.2). In deze casus laat de praktijk zien dat studenten Audicien die in Limburg en Brabant wonen reeds kiezen uit 3 aanbieders. Keuzevrijheid is dus gewaarborgd ook zonder de start van een nieuwe opleiding Audicien in Eindhoven.

5.7 Overige aandachtspunten

De Commissie beziet deze casus ook vanuit het beleid voor het in stand houden van opleidingen voor specialistisch vakmanschap voor kleinere beroepsgroepen tot zo'n 2.500 beroepsbeoefenaren. Ruim 10 jaar geleden heeft het georganiseerd bedrijfsleven¹⁰ met SOS Vakmanschap bij de overheid aandacht gevraagd voor het in stand houden van kleine opleidingen voor specialistisch vakmanschap. In 2015 heeft de minister van OCW zijn beleid voor het behoud van kleinere opleidingen voor specialistisch vakmanschap aan de Tweede Kamer aangegeven¹¹. Dit is primair gericht op behoud door o.a. samenwerking tussen onderwijs en betrokken branches en tussen onderwijsinstellingen onderling (bundeling van kleine opleidingen), te ondersteunen door het Meldpunt specialistisch vakmanschap. Sluitstuk van beleid betreft de naleving van de wettelijke zorgplicht doelmatigheid om onnodige versnippering tegen te gaan en het tijdelijk alleenrecht voor een instelling om een opleiding aan te bieden die dreigt te verdwijnen.

¹⁰ O.a. VNO-NCW, MKB-Nederland en het kenniscentrum SVGB (Stichting Vakopleidingen voor de Gezondheidstechnische Beroepen en Ambachten)

¹¹ Tweede Kamer, 2014 – 2015, 31 524, nr. 237. De brief bevat o.a. de volgende passage: “Tot slot creëert het Wetsvoorstel macrodoelmatigheid mbo betere waarborgen voor een doelmatige spreiding van opleidingen, zodat een einde kan worden gemaakt aan onnodige versnippering. Met de zorgplicht doelmatigheid krijg ik de mogelijkheid om in te grijpen als het opleidingsaanbod onder druk staat door ondoelmatige concurrentie tussen instellingen....”.

Met zo'n ruim 1.100 actieve beroepsbeoefenaren vormen Audiciens een kleine, specialistische beroepsgroep. De opleiding Audicien dreigt momenteel niet te verdwijnen. Tegelijk is er de afgelopen vijf jaar sprake van een beperkt aantal bbl-studenten, verdeeld over drie instellingen. Uit oogpunt van bekostiging komen de ca. 200 bbl-studenten overeen met zo'n 100 voltijdstudenten: ca. 45 voor MBO Amersfoort, 30 voor Deltion en 25 voor Da Vinci College. Volgens de landelijke benchmark is de gemiddelde docent/student verhouding ongeveer 1 fte docent op 18 voltijdstudenten; de Beleidsregel macrodoelmatigheid mbo¹² ziet het aantal van 18 studenten per opleiding als ondergrens voor doelmatigheid. Voorgaande illustreert dat de omvang van de bestaande opleidingen al beperkt doelmatig is. Het toetreden van een vierde aanbieder zonder dat het totaal aantal studenten toeneemt, leidt tot verdere verdunning en een waarschijnlijk een ondoelmatige opleiding voor één of meer van de betrokken instellingen.

Gelet op het beleid voor het in stand houden van opleidingen voor specialistisch vakmanschap voor kleinere beroepsgroepen, concludeert de CMMBO dat in deze casus een verdere verdunning van opleidingen Audicien voorkómen moet worden.

6. Naleving zorgplicht arbeidsmarktperspectief

Indien Summa College op basis van de huidige situatie en inzichten zou besluiten de opleiding Audicien te gaan starten, wordt de naleving van de zorgplicht arbeidsmarktperspectief in ieder geval bepaald aan de hand van de criteria in artikel 5 van de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs. Deze zijn als volgt:

Onderbouwing naleving van de zorgplicht arbeidsmarktperspectief	
6.1 Heeft 70% of meer van de gediplomeerden van de beroepsopleiding(en), die naar de arbeidsmarkt zijn uitgestroomd, ruim een jaar na afstuderen een baan gevonden (artikel 5a)?	Ja, zie paragraaf 5.4. In de periode 2018 t/m 2021 heeft 99% van de gediplomeerden Audicien van MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College die naar de arbeidsmarkt zijn uitgestroomd, ruim een jaar later meer dan 12 uur per week werk. Dit zal naar verwachting ook van toepassing zijn op toekomstige studenten van Summa College.
6.2 Heeft 50% of meer van de werkende gediplomeerden van de beroepsopleiding(en) ruim een jaar na afstuderen een baan gevonden op het niveau van de opleiding (artikel 5b)?	De reden hiervoor is natuurlijk dat enkel bbl-studenten opgeleid worden voor Audicien. Deze hebben doorgaans bij aanvang van de opleiding al een (leerwerk)baan die, bij de huidige arbeidsmarktkrapte, een reguliere baan wordt.
6.3 Heeft het betrokken bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven van de verwachte behoefte aan gediplomeerden van de beroepsopleiding(en) op de regionale arbeidsmarkt, hetgeen wordt ondersteund met actuele en zo volledig mogelijke data waarmee die behoefte aannemelijk wordt gemaakt (artikel 5c)?	Dit kan niet beoordeeld worden, omdat op instellingsniveau hier geen gegevens over beschikbaar zijn.

¹² artikel 4, lid 2, onderdeel a.

Summa College heeft een marktverkenning laten uitvoeren¹³. Daarnaast voert Summa College in het Zuiden gesprekken met individuele werkgevers/keten(s). Men schat in met zo'n 10 tot 20 bbl-studenten te kunnen starten, maar exacte cijfers zijn op dit moment niet bekend. Onderzoek loopt nog. Summa geeft aan dat indien de opleiding gestart wordt, er een opgave ligt de opleiding meer bekend en bemind te maken.

6.4 Heeft het bevoegd gezag in voldoende mate gezien, indien het een beroepsopleiding betreft die mede op de landelijke arbeidsmarkt is gericht, wat de verwachte behoefte aan gediplomeerden op de landelijke arbeidsmarkt is, en is op basis hiervan het aanbieden van de betreffende beroepsopleiding te rechtvaardigen (artikel 5d)?

De uitgevoerde marktverkenning (zie vorig punt) gaat ook in op landelijke kenmerken van en ontwikkelingen binnen de branche. Die komen grotendeels overeen met onderhavige analyse: waaronder dat er een structureel tekort is aan audiciens op de arbeidsmarkt en dat er binnen de branche geen samenwerking is op het gebied van werving en positionering van het beroep. De marktverkenning schetst daarnaast een positief beeld van de mogelijkheden om door middel van marketing (waaronder de opleiding 'hipper' maken voor jongeren) meer instroom te genereren en adviseert Summa College dit samen met andere mbo-instellingen (landelijk) op te pakken.

De Commissie constateert tenslotte dat de ontvangen informatie over de marktverkenning geen analyse bevat waarom wervingsactiviteiten en de start van een nieuwe locatie in Zwolle in het nabije verleden geen effect hebben gehad op de landelijke instroom van studenten. Ook stelt de Commissie vast dat er in de marktverkenning wel is gesproken over de andere instellingen die nu de opleiding verzorgen, maar niet met die instellingen.

6.5 Heeft het bevoegd gezag bij het inschrijven van deelnemers in voldoende mate met andere aanbieders van eenzelfde beroepsopleiding afstemming bereikt met het oog op het arbeidsmarktperspectief van de betreffende beroepsopleiding (artikel 5e)?

N.v.t.; de opleiding is nog niet gestart door Summa College, inschrijving van deelnemers is nu nog niet aan de orde.

6.6 Heeft het bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven van de bijdrage van de betreffende beroepsopleiding aan doorstroom naar een hoger opleidingsniveau of naar het hoger beroepsonderwijs (artikel 5f)?

N.v.t.; er is nu in de praktijk er geen sprake van doorstroom van gediplomeerden naar een hoger opleidingsniveau. Gediplomeerden stromen uit naar de arbeidsmarkt.

6.7 Heeft het bevoegd gezag in voldoende mate onderzocht of de benodigde beroepspraktijkvormingsplaatsen beschikbaar zijn voor het aantal deelnemers van de betreffende beroepsopleiding (artikel 5g)?

Summa College heeft zijn onderzoek op dit punt nog niet afgerond.

6.8 Borgt het bevoegd gezag de toegankelijkheid van onderwijs voor kansarme groepen in de arbeidsmarktregio met het verzorgen van de betreffende beroepsopleiding (artikel 5h)?

¹³ Marktverkenning Audiciens, Hannie moves

Uit de ontvangen informatie blijkt niet dat Summa College deze niveau 4 bbl-opleiding specifiek richt op kansarme groepen in de arbeidsmarktregio. Vanuit landelijk oogpunt bestaat de huidige instroom nagenoeg geheel uit baanwisselaars die zich laten omscholen tot audicien.

6.9 Overige aandachtspunten

N.v.t.

7. Naleving zorgplicht doelmatigheid

Indien Summa College op basis van de huidige situatie en inzichten zou besluiten de opleiding Audicien te gaan starten, wordt de naleving van de zorgplicht doelmatigheid in ieder geval bepaald aan de hand van de criteria in artikel 6 van de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs. Deze zijn als volgt:

Onderbouwing naleving zorgplicht doelmatigheid	
7.1	Wordt er door twee of meer mbo-instellingen in hetzelfde verzorgingsgebied dezelfde beroepsopleiding aangeboden en heeft ieder van de instellingen meer dan 18 studenten voor die beroepsopleiding ingeschreven (artikel 6a)?
	Ja, deze situatie gaat zich dan voordoen. Zie voor toelichting met name paragraaf 5.3 van deze analyse. In het door Summa College beoogde verzorgingsgebied volgt nu zo'n kwart van het totaal aantal landelijke studenten Audicien hun opleiding bij de drie bestaande aanbieders.
7.2	Zijn er landelijk minder dan 50 studenten ingeschreven voor de betreffende beroepsopleiding en zijn deze studenten ingeschreven bij één instelling (artikel 6b)?
	Nee.
7.3	Heeft het bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven van het aantal vergelijkbare bekostigde beroepsopleidingen in hetzelfde verzorgingsgebied (artikel 6c)?
	De Commissie neemt waar dat Summa Collega zijn haalbaarheidsonderzoek tot nu toe met name heeft gericht op Zuidoost Nederland. Dit vanuit de aanname dat men zelfstandig kan beslissen over al dan niet starten van de opleiding Audicien in dit gebied (dat men als eigen regio bestempeld), indien er vraag is vanuit de arbeidsmarkt. Deze vrijheid zelfstandig te kunnen beslissen tot al dan niet starten van een opleiding, is echter ingekaderd door de wettelijke zorgplichten arbeidsmarktperspectief en doelmatigheid. Voor deze laatste zorgplicht moet o.a. ook nagegaan worden of de opleiding een bovenregionale, landelijke functie heeft, zie verder paragraaf 7.5.
7.4	Heeft het bevoegd gezag de afstemming met andere bevoegd gezagsorganen gezocht en afdoende aangestuurd op samenwerking zodat een doelmatig aanbod van de betreffende beroepsopleiding(en) tot stand komt (artikel 6d)?
	Nee, tot nu toe niet. De opleiding Audicien heeft een bovenregionale, landelijke functie. Dat betekent dat van Summa College verwacht mocht worden dat met MBO Amersfoort c.s. al in een eerder fase van het haalbaarheidsonderzoek afstemming gezocht is en afdoende is aangestuurd op samenwerking. Het melden van een haalbaarheidsonderzoek en opschuiven van overleg tot afronding daarvan is ontoereikend. Zie voorts paragraaf 5.6.

7.5 Heeft het bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven, indien het een beroepsopleiding betreft die mede op de landelijke arbeidsmarkt is gericht, van het aantal vergelijkbare bekostigde opleidingen op landelijk niveau (artikel 6e)?
Nee, tot nu toe in onvoldoende mate. De opleiding Audicien heeft een bovenregionale, landelijk functie en moet ook beschouwd worden in het kader van het beleid voor het in stand houden van kleinere opleidingen voor specialistisch vakmanschap voor een beperkte beroepsgroep. Het beleid voor deze opleidingen is o.a. gericht op het voorkómen en terugdringen van versnippering van aanbod. Zie verder paragrafen 5.7 en 5.3. Van Summa College wordt verwacht dit expliciet in zijn afwegingen te betrekken.
7.6 Heeft het bevoegd gezag aan de hand van een realistische onderbouwing de verwachte ontwikkeling van het aantal studenten voor de betreffende beroepsopleiding(en) in kaart gebracht? En heeft het bevoegd gezag zich voldoende rekenschap gegeven van de gevolgen die het opstarten van een nieuwe beroepsopleiding heeft op het aantal studenten van vergelijkbare bekostigde beroepsopleidingen in hetzelfde verzorgingsgebied (artikel 6f)?
Summa College brengt momenteel zijn verwachte aantal studenten Audicien in kaart. Dit in gesprek met audicienbedrijven in Zuidoost Nederland. Hierbij heeft men zich tot nu toe onvoldoende rekenschap gegeven van de gevolgen op het aantal studenten van MBO Amersfoort c.s. Dit terwijl het recente verleden heeft aangetoond dat de start van een nieuwe opleidingslocatie (in Zwolle) niet heeft geleid tot enige extra instroom op landelijk niveau, maar tot verdunning van het aantal studenten over opleidingen. Zie verder o.a. paragraaf 5.2
7.7 Heeft het bevoegd gezag in voldoende mate de samenwerking gezocht met het bedrijfsleven om te komen tot een doelmatige organisatie van de beroepsopleiding en andere vergelijkbare beroepsopleidingen in het verzorgingsgebied (artikel 6g)?
<p>Ten aanzien van instroom (en daarbij behorend opleiden) is er nauwelijks tot geen sprake van een georganiseerd bedrijfsleven in de audicienbranche, zie paragraaf 5.5. Het is daarom voor zowel de bestaande aanbieders als voor Summa College lastig om met een representatieve vertegenwoordiging van het bedrijfsleven afspraken te maken over een landelijk doelmatig aanbod van opleidingen. Summa College spreekt individuele bedrijven/keten(s) in Zuidoost Nederland en omgekeerd.</p> <p>In gesprekken met enkele stakeholders uit de branche meent de Commissie op te kunnen maken dat onder hen het beeld leeft dat een extra, vierde opleidingslocatie in Zuidoost Nederland (naast Utrecht Dordrecht en Zwolle) kan leiden tot extra instroom. Wanneer vanuit de Commissie aangegeven wordt dat dit allerminst zeker is (zeker wanneer bedrijfsleven niet gezamenlijk mee investeert in extra werving) en verdunning een reëel risico is, geeft men aan in ieder geval geen verdunning van studenten over opleidingen te willen.</p>
7.8 Heeft het bevoegd gezag bij het starten van een nieuwe beroepsopleiding in voldoende mate rekening gehouden met de aanwezigheid van reeds bestaande (kapitaalintensive) infrastructuur bij vergelijkbare beroepsopleidingen bij andere instellingen (artikel 6 h)?
Nee. Zie paragraaf 7.6.
7.9 Overige
n.v.t.

8. Overige aandachtspunten voor CMMBO bij opstellen advies

De CMMBO houdt op basis van artikel 7, eerste lid, van de Beleidsregel macrodoelmatigheid beroepsonderwijs in haar advies rekening met de aspecten: kwaliteit van het opleidingsaanbod, keuzevrijheid voor studenten, toegankelijkheid van het onderwijs en financiële gevolgen voor instellingen. Deze aspecten zijn hierna uitgewerkt.

Overige aandachtspunten				
8.1 Wat is de kwaliteit van de betrokken beroepsopleidingen in het betreffende verzorgingsgebied?				
<p>Over de kwaliteit van de beroepsopleiding Audicien van MBO Amersfoort, Deltion College en Da Vinci College zijn enkele kernindicatoren beschikbaar. De meest recente gegevens staan in de volgende tabel 6 vermeld. Kort samengevat wijzen deze indicatoren erop dat de kwaliteit van de opleiding Audicien van alle instellingen voldoende/goed is.</p> <p>De audicienopleiding van het Deltion College heeft in 2020 en 2021 verbeteringen doorgevoerd m.b.t. onderwijsprogramma en het exameninstrumentarium waardoor het voldoet aan de gestelde eisen. Daarmee is de opleiding uit het verscherpt toezicht gehaald van de Inspectie¹⁴.</p>				
Tabel 6: Indicatoren kwaliteit opleiding audicien				
	MBO Amersfoort	Deltion College	Da Vinci College	Landelijk gemiddelde (norm)
% vsv (2020-2021)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0% (3,34%)
Startersresultaat (2020-2021)	99%	83%	97%	85%
Jaarresultaat (2020-2021)	72%	72%	65%	72%
Studententevredenheid (rapportcijfer) (2022)	6,8			
Bronnen: DUO, SBB Studie in Cijfers				
8.2 Kunnen studenten, uit oogpunt van keuzevrijheid, in het verzorgingsgebied de betrokken beroepsopleiding(en) bij meer dan één mbo-instelling volgen?				
<p>De opleiding Audicien heeft een bovenregionale, landelijke functie. Studenten uit het hele land kunnen momenteel voor hun opleiding uit drie mbo-instellingen kiezen. Ook studenten uit Brabant en Limburg volgen hun opleiding bij één van deze instellingen en vormen een substantieel deel (een kwart) van het totaal aantal studenten. De Commissie vindt dat er daarmee voldoende keuzevrijheid is. Een vierde aanbieder is niet noodzakelijk uit oogpunt van keuzevrijheid.</p>				
8.3 Is en blijft het beroepsonderwijs in het betreffende verzorgingsgebied toegankelijk voor m.n. kansarme groepen?				
N.v.t.; de opleiding Audicien richt zich niet specifiek op kansarme groepen.				
8.4 Wat is het financieel belang van de beroepsopleiding(en) voor de betrokken mbo-instelling(en)?				
<p>Gelet op het beperkte aantal studenten Audicien is het financiële belang voor alle betrokken mbo-instellingen (zeer klein). Dit geldt niet alleen voor de bestaande aanbieders, maar ook voor Summa College indien de opleiding gestart zou worden.</p>				

¹⁴ Deltion College Jaarverslag 2020: 37 en Jaarverslag 2021: 18